Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifŭ şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta" ese în fiecare dĭ.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unu anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 185. Braşovŭ, Vinerĭ 18 (30) Augustŭ 1889.

Braşovŭ, 17 Augustŭ v.

Şoviniştii ungurĭ suntŭ necorigibilĭ.

Li-se spune în tóte chipurile şi în tóte tonurile, că Nemaghiarii ţinŭ cu orĭ-ce preţŭ sĕ se foloséscă de limba lorŭ maternă chiar şi acolo, unde întêmplarea nenorocită ar fi adusŭ cu sine, ca sĕ ia parte la conducerea unorŭ afacerĭ împreună cu acestŭ soiu de şoviniştĭ ungurĭ necorigibilĭ. Cu tóte astea, nu e chipŭ sĕ 'i facĭ se 'nţelégă ce e corectŭ şi cuviinciosŭ, necum sĕ respecte dreptulŭ altuia.

In astfelŭ de împrejurărĭ nu e mirare, décă raporturile dintre naţionalităţile nemaghiare şi dintre cei dela putere se înăsprescŭ mereu şi adeseorĭ se dă puternică espresiune acestei înăsprirĭ de câte orĭ se ivescŭ casurĭ, în care duşmanii naţionalităţilorŭ găsescŭ cu cale a lovì în drepturile Nemaghiarilorŭ, nerespectându-le nicĭ limba nicĭ naţionalitatea.

Aşa s'a întêmplatŭ în dilele acestea în conventulŭ districtualŭ alŭ superintendenţei conf. augsb. de dincóce de Dunăre, de care se ţinŭ cincĭ seniorate slovace şi trei seniorate cu limbă mixtă, care şi-a ţinutŭ adunarea în Pojunŭ.

Cestiunea limbei a făcutŭ, ca trei dile de-arêndulŭ sĕ fiă şedinţele conventului furtunóse, ér în şedinţa din urmă ferberea sĕ'şĭ ajungă culmea.

Şi nimenĭ altulŭ n'a fostŭ de vină decâtŭ duşmanii naţionalităţilorŭ nemaghiare, carĭ, încuragiaţĭ prin regimulŭ prigonirilorŭ şi nedreptăţilorŭ, numitŭ tiszaistŭ, nu mai respectă nicĭ ei nicĭ dreptŭ nicĭ lege, şi nu se lasă a fi conduşĭ decâtŭ numai de sentimentulŭ de ură în contra a totŭ ce nu e maghiarŭ.

In conventulŭ din vorbă, precum se póte vedé din numĕrulŭ senioratelorŭ după limbă, membrii slovacĭ formézǎ maioritatea şi prin urmare şi limba de desbatere ar trebuì sĕ fiă mai multŭ, cea slovacă, mai alesŭ că nicĭ unŭ senioratŭ curatŭ unguréscŭ nu esistă în superintendenţa amintită.

Cu tóte astea, uneltele maghiarisărei, ca şi cum s'arŭ fi găsitŭ într'unŭ conventŭ unguréscŭ, n'au vrutŭ sĕ ţină sémă de maioritatea membrilorŭ slovacĭ, carĭ au stăruitŭ din tóte puterile şi mai alesŭ în şedinţa din urmă au intervenitŭ cu tótă energia sĕ se facă desbaterile în limba slovacă, singură îndreptăţită în prima liniă în acelŭ conventŭ.

Trebue că s'au petrecutŭ scene violente în sînulŭ conventului, de vreme ce şedinţele s'au ţinutŭ în cea mai mare parte cu uşile închise, aşa că încă nu se scie nimicŭ despre resultatulŭ luptei celei bărbătescĭ a Slovacilorŭ pentru dreptulŭ limbei lorŭ.

Destulŭ, că şoviniştii ungurĭ s'au alesŭ şi de astădată cu trista esperienţă, că nu se póte înăbuşi vocea naţionalităţilorŭ prin nicĭ unŭ felŭ de ilegalităţĭ şi presiunĭ, că prafŭ şi ţĕrînă se alege de tóte uneltirile de maghiarisare.

In „Budapesti Hirlap" se plânge unŭ Ungurŭ despre Croaţĭ, „că înaintea lorŭ nu e omŭ mai urgisitŭ decâtŭ Maghiarulŭ".

Póte fi acestŭ tristŭ faptŭ altă urmare, decâtŭ a încercărilorŭ din trecutŭ ale regimului unguréscŭ şi a şoviniştilorŭ ungurĭ d'a propaga maghiarismulŭ în Croaţia, — încercărĭ carĭ au fostŭ spulberate?

Dér o vorbă dice: Celŭ ce sémĕnă vêntŭ, furtună eulege. De anĭ douĕdecĭ vêntŭ sémĕnă şi guvernulŭ şi céta şovinistă unguréscă, adĭ cu firma kulturegyletistă. Timpulŭ ar fi, sĕ pună capĕtŭ pornirilorŭ celorŭ nenorocite de maghiarisare, căcĭ numai bine nu potŭ aduce, şi sĕ 'nţelégă, că nicĭ prin legĭ nedrepte, nici prin prigonirĭ şi presiunĭ, nicĭ prin forţă şi uneltirĭ nu se póte înăbuşi limba şi naţionalitatea popórelorŭ nemaghiare, ér a sădi ura şi duşmănia între popórele aceleéşĭ patrii, e o crimă.

DIN AFARĂ.

Noua lege militară francesă.

Telegrama, ce amŭ fostŭ primit'o la 15(27) Augustŭ din Berlinŭ, ne spunea, că foile oficióse germane, provocându-se la reorganisarea armatei francese, pledézǎ pentru sporirea armatei germane; totodată se mai spunea, că se vorŭ cere parlamentului credite militare fórte marĭ.

In adevĕrŭ, noua lege militară francesă îngrijesce fórte multŭ pe cei din Berlinŭ, căcĭ prin ea se face cu putinţă a ridica Francia armate în masse marĭ. Insaşĭ oficiósa „Kölnische Zeitung" mărturisesce, că acéstă lege e unŭ pasŭ însemnatŭ, care va avé grave urmărĭ. Principiulŭ legii e, că fiă-care cetăţénŭ destoinicŭ are sĕ fiă soldatŭ. Deja prin legea cea vechiă Francia, deşi are cu 9 milióne locuitorĭ mai puţinŭ ca Germania, ridica cam totŭ atâţĭa recruţĭ ca Germania, aşa că armata permanentă francesă întrecea pe a Germaniei cu 22,000 ómenĭ (489,900 după bugetulŭ pe 1889 faţă cu efectivulŭ de pace germanŭ de 468.409 ómenĭ.)

In viitorŭ va recruta Francia cu 60,000 ómenĭ mai multŭ, va forma decĭ mai mulţĭ soldaţĭ şi va spori şi reserva concediându-se o parte după serviciu de unŭ anŭ, pe când ceilalţĭ vorŭ servi trei anĭ. Francia decĭ în curêndŭ va fi pusă în posiţiune a dispune de masse de soldaţĭ instruiţĭ multŭ mai marĭ, decâtŭ Germania. Se realisézǎ decĭ idealulŭ înarmării generale a poporului pentru rĕsboiulŭ popórelorŭ, ce se va purta până la estremŭ.

Ridicarea în massă, ce în 1871 încercase a o imita Gambetta, se pregătesce acum după unŭ planŭ bine stabilitŭ. Nu masse neinstruate vorŭ fi de aicĭ înainte chemate la arme, ci soldaţĭ instruaţĭ în numĕrŭ necunoscutŭ până acum. Esenţialŭ e, că pentru aceste milióne de soldaţĭ s'au făcutŭ pregătirĭ chiar în pace într'unŭ modŭ nedobênditŭ până acum de Germanĭ, pentru ca sĕ-i constitue în corpurĭ de trupe, în batalióne, regimente, divisiunĭ, corpurĭ de armate şi armate cu conducĕtorĭ şi cu staturĭ majóre. Deja acum posede Francia mai multe cadre decâtŭ Germania şi în pace armata ei e mutlŭ mai înavuţită cu oficerĭ specialĭ, curĭ suntŭ în mare numĕrŭ disponibilĭ pentru conducerea formaţiunilorŭ celorŭ nouĕ.

Pregătirĭ militare sêrbescĭ.

Ministrulŭ sêrbescŭ de rĕsboiu a ordonatŭ, că toţĭ călăreţii celorŭ douĕ chemărĭ şi soldaţii de trenŭ trebue sĕ fiă provĕduţĭ cu caii necesarĭ, ai lorŭ proprii, respective cu carĕ şi animale de trasŭ, ca sĕ fiă în orĭ-ce vreme gata pentru o eventuală întrebuinţare la esercitiile de arme. Totŭ aşa medicii militarĭ şi soldaţii brutăriilorŭ militare au primitŭ avisurĭ sĕ fiă gata pentru convocare. Cei din urmă au asemenea sĕ fiă chemaţĭ la serviciu pe 15 dile. Disposiţiunile acestea şi altele de felulŭ acesta luate în timpulŭ din urmă, precum şi articulii rĕsboinicĭ ai diarelorŭ din Belgradŭ şi înarmările ce se dice, că le face Bulgaria, au produsŭ mare nelinişte în poporaţiune. Din causa acésta ministrulŭ de interne a publicatŭ în fóia oficială „Srpske Novine" o declaraţiune, prin care se desminte orĭ-ce intenţiune rĕsboinică a guvernului sêrbescŭ, spunêndŭ că prin disposiţiunile ministrului de rĕsboiu se esecută legea militară în ce privesce esercitiile anuale de arme.

Cestiunea desarmării.

Pressa rusă se ocupă cu sgomotele despre planurĭ de desarmare şi dă espresiune părerei, că nicĭ pentru Rusia nicĭ pentru Francia nu póte fi vorba de

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(3)

Capitlulŭ alŭ XVII-lea

şi celŭ de pe urmă din partea a VI-a a „Memoriului" lui ***Iosifŭ Sterca Şuluţiu****, care se va publica mai târdiu.*

(Urmare.)

Intr'o di am pornitŭ sĕ cetescŭ inscripţiunile de pe numerósele table comemorative, ce se află pe piramide, pe stâncĭ, pe ziturĭ, pe băncĭ şi alte locurĭ publice.

Unele erau dedicate spre aducere aminte pentru însănătoşarea respectivului şi de a glorifica puterea vindecătóre a apei.

Am aflatŭ inscripţiunĭ pline de spiritŭ şi fórte semnificative, în tóte limbile Europei, numai românesce nu.

Cum?! Se póte ca pe acestŭ pămêntŭ sĕ nu fi călcatŭ piciorŭ de Românŭ?

Pardon! acuma 'mĭ vine aminte, că am cetitŭ în cetate, în strada principală pe o feréstră, pe sticlă, tipăritŭ românesce cu litere marĭ: „Aicĭ se schimbă galbinĭ".

Pe o bancă aşedată în brădetŭ, la locŭ fórte potrivitŭ, stă scrisŭ în limba maghiară: „Călĕtorule! odihnesce niţelŭ aicĭ, dér înainte d'a pleca mai departe, décă eştĭ Maghiarŭ, cugetă la patria ta şi trimite-i din depărtare unŭ suspinŭ. 1859".

Acestŭ „1859" esplică totŭ.

In acelŭ anŭ domnia absolutismulŭ austriacŭ în Ungaria; ér inscripţiunea de pe tabla comemorativă trebuia tradusă în limba germană şi subşternută poliţiei, pentru concesiune. Cine a cunoscutŭ sistemulŭ de pe acelŭ timpŭ, va sci, că trebuia sĕ ai curagiu *„de-a trimite unŭ suspinŭ patriei tale"*.

Eram adâncitŭ în cugete, când deodată se opresce înaintea mea unŭ domnŭ bĕtrânŭ, mĕ salută şi-mĭ dice:

— Frumosŭ prospectŭ, nu-i aşa domnule?

— Fórte frumosŭ; întréga cetate se vede cu tóte zidirile ei pompóse; dér cea mai frumósă stradă e totuşĭ acésta, vis-à-vis, în care se află templulŭ jidovescŭ.

— Nu numai templulŭ, ci întréga stradă e jidovéscă, cu tóte palatele şi grădinele ei.

— Cum se póte?

— In tinereţele mele, în acea stradă de ambele laturĭ erau grajdurĭ, pe ale cărorŭ ferestri îşĭ scotéu marĭ cai frumoşĭ muscălescĭ capetele. Pe acelŭ timpŭ domnii cei marĭ din Rusia veniau d'a dreptulŭ cu trăsurile lorŭ păn'aci şi lăsau fórte mulţĭ banĭ între noi. Adĭ ne-au copleşitŭ Jidovii cu totului totŭ. Nu mai putemŭ trăi de ei. Ce e dreptŭ, ura în contra lorŭ e teribilă, dér n'ajută nimicŭ. In dilele aceste s'a întêmplatŭ éră o scenă hazliă: Unŭ Rabinŭ mergea dela Aberg — care e douĕ óre îndepărtatŭ de cetate — pe înserate acasă. A intratŭ într'unulŭ din locurile — eşitóre, care se afla în apropierea drumului, în brădetŭ . . . Unŭ studentŭ ştrengarŭ, care mergea îndărătulŭ dênsului, a săritŭ acolo, a încuiatŭ uşa şi a fugitŭ. Se dice că Rabinulŭ striga ca din gura şérpelui: „Wai mir geschehen! Gott über die Welt"! A trebuitŭ sĕ stea multŭ acolo, căcĭ astfelŭ de escursiunĭ marĭ numai puţinĭ întreprindŭ, şi de regulă diminéţa.

— De cumva va fi avutŭ norocŭ, ca sĕ stea până de diminéţă acolo, apoi s'a putută deprinde în strigătulŭ de reclamŭ jidovescŭ, cu care-şĭ recomandă marfa: „Carniol und Wagenschmire; Dia-„mant und Federwische; Fidibus und „Grojerkäse. Alles echt und fein. Feine „Waare gute Waare. Gott über die Welt! „Wai mir geschehen"!

Ce-i voia lui Dumnedeu! Parcă e cestia jidovéscă la ordinea dilei, orĭ cu cine vorbescĭ: Jidovii şi éră Jidovii.

Am pornitŭ mai departe. Deodată audŭ unŭ rîsetŭ cumplitŭ, mĕ uitŭ într'acolo şi vĕdŭ mai mulţĭ domnĭ şedêndŭ pe o bancă; unulŭ stetea în picióre înaintea lorŭ şi cetea dintr'unŭ diarŭ germanŭ. Rîdéu de rĕsuna codrulŭ.

— Cetesce încă odată, te rogŭ, e pré frumósă şi nimerită poesiă, dise unulŭ dintr'înşii.

M'am opritŭ şi eu şi am cuprinsŭ locŭ în apropierea lorŭ.

Domnulŭ de mai 'nainte cetì d'a capo.

Era o poesiă plină de satiră şi umorŭ, într'unŭ diarŭ din Praga, scrisă cu multŭ spiritŭ; conţinea rugăciunea Creştinismului cătră Dumnedeu.

Creştinii se plângŭ amarŭ în contra Jidovilorŭ şi rógă pe Dumnedeu, ca sĕ-i adune pe toţĭ Jidovii, din întréga lume, sĕ-i ducă la Marea rosiă; sĕ despice marea în douĕ, precum a făcutŭ, bagŭ sémă, Moise, când i-a trecutŭ pe Jidovĭ cu picórele uscate, — şi se-i bage pe toţĭ acolo:

o desarmare, deórece adevĕrata problemă a ligei de pace e aceea, de a constrînge pe Rusia şi pe Francia sĕ se mulţămăscă cu perderea Bulgariei, respective a Alsaţiei-Lotaringiei. „Novoje Vremja“ scrie că, câtă vreme cestiunea balcanică nu se va regula în modŭ pacînicŭ, numai o pace înarmată e cu putinţă.

Cercetărĭ domiciliare, arestărĭ, confiscărĭ de ḑiare în Galiţia.

In ḑilele trecute s'au făcutŭ în Lemberg numeróse cercetărĭ domiciliare, au fostŭ arestaţĭ şi daţĭ pe mâna tribunalului scriitorii ruteni Franko şi Fawlik, unŭ învĕţătorŭ privatŭ din Chiev, anume Degen, şi două surorĭ ale lui, studenţii dela universitatea din Chiev Krystiakowski şi Maszczynski, secretarulŭ de cancelariă alŭ reuniunii „Proswita“, Skorodynski, şi preotulŭ Kuziow. De asemenea în provinciă s'au făcutŭ numeróse cercetărĭ domiciliare. Motivulŭ nu e bine cunoscutŭ. Unii vorbescŭ de uneltirĭ socialiste, alţii credŭ că aci jócă rolŭ şi cestiunea ruténă. Cercetare domiciliară s'a făcutŭ şi la rudenii de ale deputatului din parlamentulŭ austriacŭ P. Ozarkievicz. Ḑiarele rutene „Czerwonaja Rus“ şi „Dilo“ au fostă de trei orĭ confiscate pentru articulĭ, în carĭ se vorbea despre plănuita predare a seminarului clericalŭ rutenŭ în mânile Jesuiţilorŭ şi despre raporturile rutene. Amêndouĕ ḑiarele, în loculŭ articulilorŭ confiscaţĭ, au publicatŭ în a doua ediţiă psalmĭ de pocăinţă în limba slavă bisericéscă. Aceste ediţiunĭ încă au fostŭ confiscate.

SCIRILE ḐILEI.

Princesa Stefania in România. Indată ce Regina României se se va întórce în ţéră, va merge în visită la suveranii românĭ princepesa Stefania, soţia decedatului archiduce Rudolfŭ. Principesa va sta în România vre-o 20 de ḑile, precum spune „Românulŭ“.

***

Statutele „Reuniunei de cântărĭ“ a economilorŭ gr. cat. din Şomcuta-mare au fostŭ aprobate de ministerlulŭ ungurescŭ de iterne.

***

O adunare a partidei poporale săsescĭ a fostŭ convocată în Hĕlhii Dumineca trecută. Deputatulŭ Iosefŭ W. Filtsch vorbì despre situaţiunea politică internă, critică reconstruirea ministeriului, dela care încă nu se póte nimicŭ bunŭ aştepta, câtă vreme e Tisza în fruntea guvernului. De aceea nu e motivŭ de a renunţa la oposiţiune partida poporală săséscă şi deputaţii ei. Vorbitorulŭ constată, că întréga partidă e gata a se alipi unui guvernŭ nou, care ar fi devotatŭ progresului şi dreptăţii, şi ar fi dispusŭ sĕ facă sĕ 'nceteze gravaminele cele mai principale.

***

Pe liniile ferate ung. de statŭ se vorŭ întroduce, precum se vorbesce, vagóne de durmitŭ şi de restauraţiunĭ, dându-se la întreprindĕtorĭ privaţĭ.

***

Tămbălăulŭ kossuthist a făcutŭ fiasco şi în Pesta şi în Cluşiu. Gură multă şi trébă puţină. Câte-va stégurĭ ungurescĭ, câte-o feréstră iluminată, o procesiune de câţĭ-va inşĭ pe strade, câte-va vorbirĭ, incidente şi tumulturĭ: asta-i totŭ ce s'a făcutŭ pentru serbarea onomasticei „dinasticului“ Kossuth, care în 1848 a strigatŭ: „Dinastia Habsburg-Lotaringia a încetatŭ de a mai domni“. I-s'a trimesŭ lui Kossuth o telegramă la Turinŭ de cuprinsulŭ: „Voiai sĕ te 'ntorcĭ numai în patria independentă, noi ne pregătimŭ pentru primirea ta“. Acéstă demonstraţiă antidinastică s'a făcutŭ fără sĕ fiă oprită de „dinasticulŭ“ guvernŭ ungurescŭ.

***

Contrabandă de ómenĭ. La 26 Augustŭ se încercà Frideric Gebauer de aci, care a fostŭ de repeţite-orĭ pedepsitŭ de poliţiă pentru contrabandă de ómenĭ, sĕ trécă peste graniţă în România 6 calfe butnarĭ, dér o patrulă de gendarmeriă l'a împedecatŭ. In contra lui Gebauer, care a fugitŭ, s'a pornitŭ pertractare penală.

***

Ministrulŭ românŭ de resbelŭ va însărcina pe ataşaţii militarĭ românĭ de pe lângă legaţiunile din Viena şi Parisŭ sĕ asiste la marele manevre ale armatelorŭ austriace şi franceze, carĭ se vorŭ face în Septemvre. Ataşaţii românĭ în aceste douĕ oraşe suntŭ: căpitanulŭ Văsescu la Parisŭ şi maiorulŭ Coandă la Viena, spune „Naţionalulŭ“.

***

Congresulŭ oculiştilorŭ in Parisŭ. Dr. Crăinicianu va pleca la Parisŭ, ca sĕ ia parte la congresulŭ de oftalmologiă ce se va ţiné în curênd în capitala Franciei. Va lua parte la acestŭ congresŭ din partea României şi d-lŭ Dr. Petrescu.

***

Cazacii la Prutŭ. Din Unghenĭ află „Românulŭ“, că acolo în ḑilele din urmă o sotniă de Cazacĭ a făcutŭ numeróse încercărĭ pentru a trece Prutulŭ înotŭ. Cazacii de mai multe orĭ au trecutŭ pe malulŭ românŭ şi apoi imediatŭ s'au întorsŭ.

Ghiarĕle „Kultur-egylet“-ului în Deva.

Deva, Augustŭ 1889.

Décă órecui îi va trece vre-odată prin gândŭ sĕ facă psichologia ómenilorŭ, cărora le place sĕ se razime de umbre şi sĕ se îmbete de frase frumóse dér mincinóse, noi îlŭ sfătuimŭ sĕ nu se ostenéscă cercândŭ cine scie pe unde prin lume şi prin ţéră după astfelŭ de pacienţĭ, ci, décă e dela noi, sĕ se aşeḑe frumosŭ într'unŭ locŭ, ér décă e străinŭ, sĕ vină numai în Ardélŭ, Bănatŭ şi Ţéra-Unguréscă, sĕ se pună la odichnă şi sĕ iée cu luare aminte la ţîntă *în massă* pe conducătorii de aḑĭ ai poporului ungurescŭ, sĕ le pândéscă şi observe bine tóte mişcările lorŭ aşa numite „culturale“ şi politice, acestora sĕ le facă observaţiunile critice, şi dămŭ rĕmasŭ, că pe totŭ rotogolulŭ pămêntului nu'şĭ va găsì unŭ mai bunŭ pacientŭ pentru ajungerea la strălucitŭ succesŭ în studiulŭ sĕu!

Cele ce le vomŭ povesti mai la vale, ne vorŭ sprijini acéstă vorbă.

Pe ḑiua de 21 Augustŭ n. a. c., primarulŭ oraşului Deva a convocatŭ senatulŭ orăşenescŭ la o adunare generală *extra-ordinară*, sub cuvêntŭ că e a se lua o „importantă şi grabnică“ hotărîre.

S'a întrunitŭ senatulŭ, ér „grabnica şi importanta“ hotărîre a statŭ într'aceea, că primarulŭ a adusŭ la cunoscinţa senatului, că „Kultur-egylet“-ulŭ din Cluşiu, a făcutŭ întrebarea, că nu cumva oraşulŭ Deva ar dori, ca elŭ, Kultur-egyletulŭ, sĕ-şĭ ţină adunarea generală din ĕstimpŭ în centrulŭ comitatului Huniadórei, în Deva?

Lucru firescŭ, că întrebarea acésta primarulŭ nu o putea presenta senatului numai aşa singură ca o întrebare, ci ca sĕ nu-i fiă urîtŭ, i-a datŭ de călĕuză şi o propunere a d-sale, că da, sĕ se învite Kultur-egylet-ulŭ a'şĭ ţiné la Deva adunarea.

Ér apoi adresându-se senatului, l'a întrebatŭ: Ce ḑiceţĭ D-vóstră la acésta?

Ca rĕspunsŭ la întrebare, s'a sculatŭ d-lŭ advocatŭ *Franciscŭ Hossu-Longinŭ* şi a rostitŭ cam următórele:

„Oonorată adunare generală! Eu, şi dimpreună cu mine toţĭ *adevĕraţii* Românĭ, cu tótă dragostea şi la tóte ocasiunile sprijinimŭ în mersulŭ sĕu orĭ-ce felŭ de reuniune, ce are de scopŭ nefăţăritŭ alŭ activităţii sale înaintarea poporelorŭ; dreptŭ aceea salutămŭ cu plăcere tóte întreprinderile de acéstă natură, şi nu ne codimŭ a le da ajutorulŭ posibilŭ când ni-se cere. Aicĭ însĕ avemŭ de a face cu Kultur-egylet-ulŭ. Ér Kultur-egylet-ulŭ e o societate mare, carea póte sĕ aibă orĭ-ce felŭ de alte ţînte, numai aceea de a propaga *cultură* maghiară, nu! E astăḑĭ îndeobşte cunoscutŭ, că tendinţele acestei reuniunĭ batŭ hotărîtŭ în aspiraţiunile şi în drepturile culturale ale celorlalte naţiunĭ, ce constitue acestŭ statŭ poliglotŭ. Adevĕratulŭ sĕu scopŭ, precum s'a doveditŭ de nenumĕrate orĭ şi în felŭ neîndoelnicŭ, nu este rĕspândirea culturei ungurescĭ, ci sub masca acésta, scopulŭ sĕu este: sporirea la numĕrŭ a rassei ungurescĭ în proporţiune cu scăriţarea la numĕrŭ a celorlalte naţionalităţĭ.

„Este Kultur-egylet-ulŭ o reuniune nu *culturală*, ci vĕditŭ *politică*, ér ca atare eu, şi dimpreună cu mine toţĭ adevĕraţii Românĭ din Deva, nu dorimŭ ca acéstă reuniune sĕ'şĭ ţină adunarea generală în oraşulŭ nostru şi nu potŭ primì propunerea ce ni se face, din contră, dorescŭ, ca *în mijloculŭ nostru sĕ nu vină până-i lumea!* Imĭ pare rĕu, că trebue sĕ facŭ o astfelŭ de declaraţiă, dér d-lŭ primarŭ m'a constrînsŭ la acesta, punêndŭ pe tapetŭ o cestiă de nicĭ o însemnătate, pentru ceea ce şi propunŭ, ca sĕ se ridice numai decâtŭ dela ordinea ḑilei.“

Vorbele d-lui *Hossu* n'au priitŭ, se vede, prea tare membrilorŭ din senatŭ, carĭ suntŭ totodată şi membri ai Kultur-egylet-ului, căcĭ ele au pusŭ în mişcare sângele în vinele d-lui inspectorŭ regescŭ de scóle *Ludovic Réthi* şi l'au îndemnatŭ sĕ se esprime cam astfelŭ:

„D lorŭ! Antevorbitorulŭ e în o mare rătăcire, când presupune despre Kultur-egylet, că ar fi urmărindŭ scopurĭ ce batŭ în aspiraţiunile culturale ale celorlalte naţionalităţĭ dela noi, şi în specialŭ că ar voì sĕ unguriseze în ţéră. Din potrivă! Kultur-egylet-ulŭ are *sublima* menire de a lăţi în cercurĭ câtŭ se póte mai largĭ cultura maghiară, fără însĕ a se atinge de drepturile celorlalte naţiunĭ. Apoi trebue şciutŭ, că acéstă reuniune e compusă din cei mai ilustri bărbaţĭ ai Ungariei; — de aicĭ din mijloculŭ nostru încă suntŭ fórte mulţĭ aceia, carĭ suntŭ membri al Kultur-egylet-ului şi noi amŭ simţitŭ deja îmbucurătórele efecte ale întreprinderilorŭ aceluia, pentru ceea-ce în numele membrilorŭ societăţii respingŭ insinuarea rĕutăciósă a antevorbitorului. Că Kultur-egylet-ulŭ are cele mai nobile intenţiunĭ, dovedesce şi faptulŭ, că însuşĭ Maiestatea Sa, când cu petrecerea în Ardélŭ, a primitŭ deputaţiunea Kultur-egylet-ului şi s'a esprimatŭ faţă de instituţiune în cuvinte binevoitóre. E Kultur-egylet-ulŭ o reuniune sprijinită de chiar unii membri ai înaltei case domnitóre. Dreptŭ aceea declarŭ susŭ şi tare de *calumnìi* tóte câte antevorbitorulŭ le-a insinuatŭ la adresa Kultur-egylet-ului“.

La acestea d-lŭ *Hossu* ca celŭ atinsŭ a ḑisŭ:

„Nu voiu sĕ rĕspundŭ decâtŭ la cuvêntulŭ *calumniă*, şi rĕspunḑêndŭ declarŭ, că cele spuse de mine, departe de a fi nesce calumnìi, suntŭ adevĕrurĭ dureróse recunoscute de tótă lumea tréză. *Decă calumnii suntŭ cele ce eu le-am ḑisŭ, atuncĭ calumnìi şi minciunĭ suntŭ tóte câte ḑiarele maghiare le-au scrisŭ şi le scriu când vorbescŭ fără făţărire despre scopurile Kulturegylet-ului; — calumnìi şi minciunĭ suntŭ tóte câte s'au spusŭ şi se spunŭ în vorbirile ţinute la adresa Kulturegylet ului*

Und wenn sie sind drinne,
In der grossen Rinne,
Dann: klap zu!
Und die Menschheit hat Ruh'!

*

Când am sositŭ în Hotelŭ, unde avém cvartirulŭ, ceilalţĭ, carĭ de regulă prânḑiau acolo, mâncaseră. Cu mine la o masă prânḑia, primarulŭ unui cercŭ din Viena, unŭ fabricantŭ de bumbacŭ şi unŭ inginerŭ din Gratz, toţĭ trei ne înţelegémŭ şi bine ne petrecémŭ.

Deodată audŭ unŭ murmurŭ în salonŭ. Nemţóicele dela mesele din Salonŭ începură a striga: „Russinen, Russinen, die sind Russinen“!

Mĕ uitŭ şi eu cătră fundulŭ salonului, unde priviau cu toţii. Adecă ce era? Două dame şedéu la o masă şi fumau con-amore.

Unŭ domnŭ chiamă unŭ chelnĕrŭ şi-i ḑice în limba germană: „Du-te şi spune damelorŭ, că aicĭ nu-i ertatŭ sĕ fumeze“. Chelnĕrulŭ plécă, dér când trece pe lângă mine, eu îĭ ḑicŭ:

— N'ai sĕ facĭ de ruşine pe acele dame.

— Eu n'aşŭ face, într'adevĕrŭ, bucurosŭ, — dér m'au provocatŭ anume, trebue sĕ o facŭ. Tocmai d'asupra capetelorŭ acelorŭ dame este scrisŭ cu litere marĭ: „Fumatulŭ e opritŭ“. Se vede că ele nu sciu nemţesce.

— N'ai sĕ le ḑicĭ nimicŭ, s'arŭ ruşina în faţa atâtorŭ óspeţĭ. Deşchide ferestrile din apropierea lorŭ şi ele se vorŭ pricepe.

Elŭ a urmatŭ întocmai. Damele s'au uitatŭ în jurŭ de sine, au chematŭ pe chelnĕrŭ şi l'au întrebatŭ în limba franceză:

— Aicĭ nu se fuméză?

— Nu.

— Ei bine, n'amŭ sciutŭ.

Apoi s'au sculat dela masă, au aruncat ţigările pe feréstră afară şi au eşitŭ d'alungulŭ salonului printre douĕ şirurĭ de mese, cu capulŭ ridicatŭ şi cu paşĭ sigurĭ.

Erau douĕ dame brune, una cam de 50, cealaltă cam de 25 anĭ, îmbrăcate modernŭ, cu gustŭ şi cu multe briliante.

— Fórte bine făcuşĭ, îmĭ ḑise primarulŭ, că l'ai împedecatŭ pe chelnĕrŭ; ómenii aceştia suntŭ într'adevĕrŭ pré aroganţĭ.

In ḑiua următóre, damele acelea s'au pusŭ la o mésă în apropierea întrărei, nu departe de noi. Deodată intră unŭ domnŭ negriciosŭ, de statură mijlociă şi merge spre acele dame.

— Ah! domnule Colonelŭ, aḑĭ nu ne-ai însoţitŭ în escursiunile nóstre, ḑise dómna cea mai de vêrstă, în frumósa limbă a Bucurescenilorŭ.

— Mĕ pardonaţĭ, dér nu mi-a fostŭ cu putinţă. Am avutŭ sĕ rĕspundŭ la o depeşă ce o primìi.

Auḑindŭ eu acestea, m'am bucuratŭ, că l'am împedecatŭ pe chelnĕrŭ, d'a le face de ruşine.

Sub durata prânḑului, intrară vr'o 7 tinerĭ şi se puseră la masa nóstră.

Dintre ei am cunoscutŭ pe 3 inşĭ. Erau acei tinerĭ spaniolĭ, carĭ în anulŭ premergĕtorŭ au cântatŭ aicĭ în Sibiiu în teatru. Ceilalţĭ erau Francezĭ. Conversau în limba franceză.

Aceştia făcéu parte dintr'o societate de 10 tinerĭ şi douĕ domnişóre, carĭ se producŭ prin grădinĭ în cântatŭ.

Unulŭ dintre ei, care şedea în capulŭ mesei, în apropierea damelorŭ române, trăgea cu urechea într'acolo, ca sĕ audă ce vorbescŭ.

— Ce limbă vorbescŭ damele cu acelŭ domnŭ? întrébă elŭ pe vecinulŭ sĕu.

— Mi-se pare că în limba italiană; dér étă că vinŭ cameraḑii noştri, ei suntŭ Italienĭ, o sĕ ne spună dênşii.

Alţĭ trei tinerĭ se apropiară de masă împreună cu douĕ domnişóre tinere şi fórte frumóse.

— Ce limbă vorbescŭ damele cu acelŭ domnŭ? întrébă tînĕrulŭ curiosŭ.

Unulŭ dintre cei intraţĭ, oprindu-se pe locŭ, se uită în partea aceea, ascultă niţelŭ, apoi ḑice:

— In limba italiană.

— Atâta sciamŭ şi noi, deşi nu suntemŭ Italienĭ ca tine; dér în ce dialectŭ?

— Ei! în munţii noştri suntŭ o mulţime de dialecte. Cine sĕ le scie pe tóte şi care de unde e, — rĕspunse elŭ, apoi se aşéḑă la masă.

Acuma sĕ-mĭ mai vină cineva şi sĕ-mĭ contesteze latinitatea limbei românescĭ.

Intr'o séră, aceştĭ tinerĭ cântară o doină spaniolă; sĕ jurĭ pe sfânta cruce, că-i doină ardelenéscă:

N'am nicĭ pâne, n'am nicĭ sare,
Tóte le-au dusŭ darea mare,
Darea mare ce m'apasă,
De şi sufletu-mĭ mai iésă etc.

(Va urma).

cu diverse ocasiunĭ sĕrbătorescĭ; — *în sfêrşitŭ calumnĭi şi minciunĭ suntŭ tóte câte însuşĭ d-lŭ inspectorŭ de şcóle Rethi în mai multe rêndurĭ le-a mărturisitŭ cu graiulŭ şi în scrisŭ despre tendinţele Kulturegylet-ului!*"

Dér adunarea generală compusă din 8 maghiarĭ „neoşĭ" (mai 'nainte jidovĭ şi armenĭ) şi 3 Românĭ, cu majoritate de voturĭ a hotărîtŭ, firesce, că ba da, sĕ se invite jupânulŭ Kulturegylet a'şĭ ţiné adunarea la Deva.

Când apoi s'a discutatŭ întrebarea, că în ce felŭ sĕ se facă învitarea, în scrisŭ, orĭ prin deputaţiune, orĭ cum? d-lŭ *Kénosi Sandor Jozsef*, notarulŭ publicŭ de aicĭ, carele multe sute şi mii îndésă în busunarele sale de pe spatele acelorŭ Românĭ, pe carĭ vrea sĕ'i unguriseze (căcĭ nota-bene, d-sa e agentulŭ principalŭ alŭ reuniunei în Deva), s'a sculatŭ şi a ḑisŭ: *că nu e lipsă sĕ se pripéscă cu alegerea formei de învitare, deórece e întrebare, décă va venì orĭ nu Kulturegylet-ulŭ într'unŭ locŭ, unde se ridică în potriva lui şi vocĭ duşmănose şi nu e primitŭ cu unanimitate*!

Aicĭ nu sciu luatu-l'a pe d-lŭ notarŭ gura pe dinainte, orĭ d-sa crede lumea asta mai prostă decâtŭ cum e, dér prin cele ce le-a spusŭ d-lui a ridicatŭ o perdea, în dosulŭ căreia se potŭ vedea forte multe şi interesante lucrurĭ, — ne-a făcutŭ o mărturisire preţiósa.

Şi anume ântâiu şi 'ntâiu ne dă putinţa de a înţelege pentru-ce d-lŭ primarŭ alŭ Devei a chematŭ senatulŭ orăşenescŭ la o adunare generală *extraordinară*, şi încă *tocmai acum pe timpulŭ acestorŭ căldurĭ potopitóre*, când ómenii ne mai putêndu-le suferì facŭ ce potŭ şi se ducŭ care 'ncătrău pe la băi pentru mai comodă omorîre de vreme, — ér în acéstă adunare pune la ordinea ḑilei cestia cu învitarea Kulturegyletului.

Trebuie sĕ fii forte scurtŭ la vedere pentru ca sĕ nu poţĭ numai decâtŭ cunósce, că primarulŭ în înţelegere cu ceilalţĭ kulturegyletiştĭ din locŭ au făcutŭ acésta amăgiţĭ de nădejdea, că Românii, fiă că le va fi pré caldŭ, fiă că nu vorŭ fi pe acasă, nu o sĕ se înfăţişeze în adunare, şi astfelŭ apoi, acolo fiindŭ numai ei de ei, la largulŭ lorŭ, sĕ aducă în unanimitate hotărîrea de a se învita Kultur-egylet-ul sĕ'şĭ ţină adunarea în Deva, ca apoi pe temeiulŭ acestui faptŭ alŭ unanimităţii sĕ pótă d-lorŭ trîmbiţa în lume şi în ţéră, că étă comitatulŭ Huniedórei e deja maghiarisatŭ, fiindcă în senatulŭ oraşului Deva, în care se află şi trei membri Românĭ, nu s'a ridicatŭ nicĭ o voce în potriva învitării Kultur-egyletului!

O, câtŭ le place ómenilorŭ acestora sĕ se razime de umbre şi sĕ se îmbete de frumseţa fraselorŭ, fiă ele apoi şi góle şi mincinóse! Noi suntemŭ mai multŭ ca sigurĭ, că de cumva în adunarea pomenitului senatŭ nu se ridica şi vocea potrivnică a unui Românŭ, în timpŭ de câteva ḑile tóte ḑiarele maghiare, începêndŭ dela codiţa codiţelorŭ patriotice „*Hunyad*" şi până la mai marii mai marilorŭ „*Nemzet*" şi „*Pester Lloyd*", arŭ fi fostŭ pline cu „neaşteptata şi nepreţuitŭ îmbucurătórea scire", că comitatulŭ Hunedórei e deja binişorŭ maghiarisatŭ; dovadă faptulŭ că în senatulŭ oraşului Deva, centrulŭ acestui comitatŭ, nu s'a ridicatŭ nicĭ o voce potrivnică învitării Kultur-egyletului, şi fiă-care ḑiarŭ şĭ-arŭ fi aşeḑatŭ înaintea redacţiunii câte 101 tunurĭ, pe carĭ le-ar fi descărcatŭ ca salve în onórea jupânului dela Cluşiu.

De ómenĭ mai curioşĭ şi mai unicĭ în felulŭ lorŭ, ca concetăţenii noştri ungurĭ şoviniştĭ, nu scimŭ unde te-ai mai puté impedeca. Căcĭ sĕ punemŭ casulŭ, că la acéstă adunare generală *extraordinară*, conchemată *în pripă* şi *pe vremea căldurilorŭ caniculare* — nu s'ar fi înfăţişatŭ nicĭ unŭ Românŭ, care sĕ producă tonulŭ disarmonicŭ în senatŭ, şi astfelŭ ei, kulturegylet-iştii, ar fi isbutitŭ ca cu votŭ *unanimŭ* sĕ învite pe jupânulŭ din Cluşiu la ospĕţŭ în Deva. şi ar fi umplutŭ şi foile ungurescĭ cu îmbucurătórea minciună despre ungurisarea comitatului Hunedórei, *câtă vreme în realitate acestŭ comitatŭ e totŭ acelaşŭ, care era înainte cu ḑecĭ de anĭ*: unde sĕ afli motivulŭ **realŭ** alŭ bucuriei şi veselei lorŭ trîmbiţărĭ de triumfŭ? Dóră în faptulŭ, că câtorva kultur-egyletiştĭ, membri în senatulŭ orăşenescŭ, le-ar fi succesŭ prin o apucătură óre-care a ţiné o şedinţă, la carea neluândŭ parte şi Românii, ei ar fi pututŭ aduce orĭ-ce felŭ de hotărîre în unanimitate? Ér acésta însémnă ceva succesŭ? După felulŭ de cuprindere alŭ înferbintaţilorŭ lorŭ creerĭ — póte.

„Faceţĭ Ungurĭ şi din petri!" ḑisese unŭ poetŭ ungurŭ. Fericitŭ poetŭ, căcĭ adĭ fraţii sĕi dau cu capulŭ de tóte petrile, ca sĕ facă din ele Ungurĭ. Numai câtŭ nu scimŭ décă şi *Arany*, — căcĭ parenĭ-se elŭ a ḑisŭ — a înţelesŭ ungurisarea aşa cum fraţii sĕi şoviniştĭ de adĭ o înţelegŭ, adecă prin *forţă*, *linguşirĭ* şi *vicleşugurĭ*.

La noi „liberalismulŭ" unguréscŭ şi „înţelepciunea" cârmuirei a adusŭ lucrul acolo, că, în locŭ sĕ incurgă străinii, fugŭ şi indigenii din patriă.

Sĕ rĕspunḑă, décă nu e aşa, cei ce cu cădelniţele încărcate de smirnă şi tămâe tămâéză ḑilnic pe părintele lor Tisza, precum şi cei cărora le-a puiatŭ în capŭ ideia înfiinţării şi susţinerii Kultur-egylet-ului, bagsémă pentru mai marea tăriă a concordiei dintre cetăţenii de sub „fericita" oblăduire tiszaistă.

Ar trebuì sĕ înţelégă odată pentru totdéuna şoviniştii, *că acţiunea produce de-apururĭ reacţiune* şi că *focŭ cu focŭ nu se póte stinge*! Altŭ resultatŭ nu vorŭ ajunge, decâtŭ că *la totŭ pasulŭ vorŭ da cu capulŭ de câte o nouă piatră numită fiasco*.

Dér sĕ revenimŭ la vorbă cu domnii, carĭ ne-au datŭ îndemnulŭ la scrierea acestorŭ scirĭ...

O ḑice inspectorulŭ regescŭ de scóle L. Rethi, — o ḑice tótă ḑiaristica maghiară când are poftă de a spune neadevĕrurĭ, — şi o ḑice tótă suflarea şovinistă unguréscă, când e cuprinsă de aceeaşĭ poftă, o ḑicŭ toţĭ şi tóte şi totdéuna, că jupânulŭ dela Cluşiu, Dómne feresce, sĕ aibă elŭ de gândŭ ungurisarea Românilorŭ, Sasilorŭ şi a tuturorŭ Nemaghiarilorŭ, ci că singurulŭ sĕu scopŭ adevĕratŭ e rĕspândirea „*culturei*" ungurescĭ.

La acésta observămŭ, că *însuşĭ d-lŭ inspectorŭ reg. de şcóle şi toţĭ câţĭ vorbescŭ ca d-sa, nu-şĭ facŭ credeu din aceea ce mărturisescŭ*. Căcĭ cum sĕ credŭ eu, că ei, kulturegyletiştii, nu au scopŭ sĕ unguriseze, când am date sigure înaintea ochilorŭ, că acei domnĭ Ungurĭ dela cârma şcólei reale din Deva, carĭ suntŭ totodată şi membri ai Kultur-egylet-ului, aducŭ la cunoscinţa publică, că în internatulŭ acestei şcolĭ se află locŭ gratuitŭ pentru atâţia şi atâţia romano-catolicĭ, pentru atâţia şi atâţia reformaţĭ, şi pentru *doi Maghiarĭ valachisaţĭ*.

Care va sĕ ḑică, eu, tînĕrulŭ *românŭ*, décă suntŭ sĕracŭ şi voescŭ sĕ fiu primit gratuitŭ în internatulŭ acestei şcolĭ, ce s'a ridicatŭ de altcum şi cu banĭ românescĭ, am sĕ mĕ presintŭ la direcţiune şi sĕ stau înainte cu minciuna, că étă, eu, cutare, sciu bine, că moşii strămoşilorŭ mei au fostŭ Ungurĭ, deşi părinţii mei suntŭ Românĭ curaţĭ: *eu voescŭ sĕ mĕ „întorcŭ" în sînulŭ naţiunii ungurescĭ, — primiţi-mĕ în internatŭ*! Şi se primesce.

Intrebămŭ acum: E acésta *rĕspândire de* **cultură**? E lucru necinstitŭ domnilorŭ şoviniştĭ! E apucătură nedemnă!

Căcĭ *cultura* unguréscă orĭ neunguréscă, pe care o voiu primì eu ca ascultătorŭ alŭ claselorŭ reale, *trecutŭ dela românismŭ, o potŭ primì în aceeaşĭ mĕsură şi formă şi ca românŭ!*

Ér aceea sumedeniă de ómenĭ, carĭ prin astfelŭ de nevrednice mijlóce se străduescŭ a-şĭ mărì numĕrulŭ, décă se mai constitue şi într'o *reuniune* pentru ajungerea mai îngrabă la multŭ aflata ţintă, — n'au dreptŭ sĕ ḑică despre sine-şĭ, că formézâ o reuniune *culturală*, şi e o batjocură pentru frumosulŭ nume de „*cultură*", că se aplică la adresa unei societăţĭ *politice* şi mascate ca cea din Cluşiu.

Vrednică e acéstă reuniune sĕ o păţéscă peste totŭ loculŭ aşa cum a păţit'o la Deva, unde pe întunerecŭ şi pe furişŭ vîrêndu-şĭ ghiarele, s'a aflatŭ unŭ ghimpe care i-le-a împunsŭ, încâtŭ a trebuitŭ sĕ se tragă înapoi cu ele sângerate. Dér chiar de nu se sângera, noi totŭ nu avémŭ sĕ ne supĕrămŭ nu sciu cum, căcĭ, cum am ḑisŭ, tótă isbênda le-ar fi fostŭ într'aceea, că puteu pune în circulaţiune mai multŭ cu o minciună, ér Românii din comitatulŭ Hunedórei totŭ Românĭ ar fi rĕmasŭ precum suntŭ şi vorŭ fi. E bine însĕ, ca câtŭ numai se póte, sĕ le zădărnicimŭ orĭ-ce străduinţă de a da lumii despre noi fiă şi măcarŭ numai veştĭ mincinóse despre noi, — pentru ceea-ce ḑicemŭ:

Românĭ! Faceţĭ peste totŭ loculŭ, décă se póte *în mare*, aceea ce domnulŭ *Hossu* mână în mână cu stimaţii d-sale tovarăşĭ de luptă facŭ la Deva în micŭ; ridicaţi-vĕ cu hotărîre graiurile vóstre în adunările consiliilorŭ comunale şi orăşenescĭ, în congregaţiunile comitatelorŭ, şi pretutindenĭ unde numai vi-se dă prilejŭ, înpotriva speculanţilorŭ politicĭ; puneţĭ umĕrŭ la umĕrŭ, — şi turbatelorŭ valurĭ vrăşmaşe, pornite şi mânate înainte cu multă furiă de volbura meghiarismului, împotriviţĭ pepturile vóstre hotărîte, ca isbindu-se de ele, sĕ recadă sfărîmate!

De altcum, noi n'avemŭ decâtŭ sĕ le mulţămimŭ duşmanilorŭ noştri, pentru serviciulŭ ce ni-lŭ facŭ, căcĭ ne arată cu degetulŭ tóte lăpĕdăturile şi putrigaiurile ce s'ar afla în sînulŭ neamului nostru şi ne mântuescŭ de ele, ca cu atâtŭ mai tare *adevĕraţii* Românĭ sĕ ne strîngemŭ rêndurile cu îndoită vigóre şi dorŭ de puternică viéţă românéscă.

Tocmai pe când sĕ încheemŭ acéstă scrisóre, aflămŭ, că jupânulŭ din poveste îşĭ va ţiné adunarea s'a generală ĕst-anŭ la Gherla. Vêntósele ne-au curăţitŭ de elŭ.

***

Telegr. part. a „Gaz. Trans".

Făgăraşŭ, 29 Augustŭ. Adunarea generală a „Associaţiunei Transilvaniei" s'a încheiatŭ aséră. S'au alesŭ: Preşedinte Bariţiu, Vice-preşedinte Archimandritulŭ Puşcariu, Secretarŭ I. Ioanŭ Popescu, Secretarŭ II. Dr. Crişianŭ. Comitetulŭ a fostŭ realesŭ, cu puţină modificare. Adunarea a votatŭ 1000 fl. pentru încuragiarea literaturei poporale.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS".

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 29 Augustŭ. Şahulŭ Persiei s'a despărţitŭ la gară forte cordialŭ de Arhiducele Iosifŭ şi de miniştri. La $9^1/_2$ a plecatŭ.

Parisŭ, 29 Augustŭ. Preşedintele Carnot a subscrisŭ decretulŭ, prin care se escrie alegerile pe ḑiua de 22 Septemvre.

Sofia, 29 Augustŭ. Episcopulŭ grecescŭ din Varna a primitŭ avisulŭ sĕ părăséscă în timpŭ de trei ḑile Bulgaria, căcĭ în casŭ contrarŭ va fi isgonitŭ din ţéră. Motivŭ la acéstă mĕsură au datŭ aţîţările episcopului la alegerea comitetului bisericescŭ.

Berlinŭ, 29 Augustŭ. Importulŭ porcilorŭ din Austro-Ungaria s'a permisŭ de cancelarulŭ imperiului cu condiţiunea, ca imediatŭ sĕ fiă ucişĭ.

Petersburgŭ, 29 Augustŭ. Căsătoria prinţului Leuchtenberg cu princesa Anastasia de Muntenegru s'a sĕvêrşitŭ erĭ într'unŭ cercŭ forte restrînsŭ.

DIVERSE.

Vêrsta ómenilorŭ înainte de potopŭ. Unŭ ḑiarŭ francesŭ scrie: Din bibliă aflămŭ, că ómenii au trăitŭ înainte de potopŭ cu sutele de anĭ. Aşa d. e. se spune, că Methusalem a trăitŭ numai 969 de anĭ. De altă parte totŭ în bibliă găsimŭ pasagiulŭ următorŭ: „Şi Domnulŭ a ḑisŭ.. ḑilele omului suntŭ o sută şi douĕ-ḑecĭ de anĭ." Cum rĕmâne atuncĭ cu sutele de anĭ ale lui Methusalem? Étă cum stă, la traducerea din limba ebraică a bibliei s'au făcutŭ greşelĭ în ceea ce privesce cifrele. Acésta se póte dovedi forte uşorŭ. Reese din scrierile ebraice, că la epoca când s'a scrisŭ biblia, sistemulŭ numericŭ alŭ Ebreilorŭ era atâtŭ de primitivŭ, încâtŭ numerii, carĭ însemnau mai multe sutimĭ, nu se puteau esprima decâtŭ prin repetiţiunĭ séu parafrase. Aşa d. e. numĕrul 900 nu s'ar fi pututŭ esprima nicĭ în vorbe nicĭ în cifre în modulŭ cum îlŭ esprimămŭ noi acum. Aicĭ s'au încurcatŭ traducĕtorii bibliei. Numerile cu o singură sută le-au descifratŭ corectŭ, aşa că acésta a făcutŭ sĕ nu vaḑă greşelile ce făceau când ajungeau la numerii cu mai multe sutimĭ. Écă o probă despre cele ce afirmămŭ. Versulŭ 3 din „Genesă" [Bibliă] este tradusŭ în modŭ corectŭ în chipulŭ următorŭ: „Şi a trăitŭ Adamŭ 230 de anĭ." Versulŭ 5 însĕ s'a tradusŭ în modulŭ următorŭ: „Şi ḑilele, care le-a trăitŭ Adamŭ, au fostŭ 9 sute şi 30 de anĭ." Acésta traducţiune este greşită, fiindcă décă s'ar fi tradusŭ versulŭ 3 totŭ cum s'a tradusŭ şi versulŭ 5, ar fi trebuitŭ sĕ se ḑică că: „Adamŭ a trăitŭ 30 de sute de anĭ, ér nu 130 de anĭ." Trei-ḑecĭ de sute de anĭ era însĕ o cifră pré mare, ca sĕ se pótă admite ca vêrsta unui omŭ, şi recunoscêndu-se greşéla ce făcea, s'a tradusŭ esactŭ cu 130 de anĭ. Versulŭ 5 tradusŭ greşitŭ trebue însĕ în modŭ consequentŭ sĕ se traducă în modulŭ următorŭ: „Şi ḑilele câtŭ a trăitŭ Adamŭ au fostŭ 130 de anĭ şi 9 anĭ." Făcêndu-se în chipulŭ acesta rectificărĭ în traducerea cifrelorŭ din bibliă, se reduce în modŭ considerabilŭ vêrsta patriarhilorŭ, cari au trăitŭ înainte de potopŭ. Aşa au trăitŭ:

	după textulŭ originalŭ alŭ bibliei.		după textulŭ tradusŭ.	
Adamŭ	numai 139	anĭ în locŭ de	930	anĭ
Seth	„ 121	„ „ „	912	„
Methusalem	„ 124	„ „ „	969	„
Noe	„ 159	„ „ „	950	„

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 29 Augustŭ st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.42	Vênd.	9.45
Argintŭ românescŭ -	„	9.38	„	9.41
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.43	„	9.46
Lire turcescĭ - - -	„	10.68	„	10.74
Imperialĭ - - - -	„	9.68	„	9.74
Galbinĭ .	„	5.60	„	5.63
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	1.22—	„	1.23 –
Mărcĭ germane - -	„	58.—	„	58.25

Cursulŭ la bursa de Viena

din 28 Augustŭ st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	99.80
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.20
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.70
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	104.70
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - - -	104.70
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104.70
Bonurĭ croato-slavone - - - - - -	105.—
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.50
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.35
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.90
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	138.25
Acţiunile băncei austro-ungare - -	906.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	316.50
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	305.40
Galbenĭ împĕrătescĭ- - - - - - - -	9.46
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	58·20
Mărcĭ 100 imp. germane - - - - -	119.25
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	99.35

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

„ALBINA“, 85,18

Institutŭ de creditŭ și de economii
FILIALA BRAȘOVŬ

Amanetéză hârtii de valóre
ȘI DE CELEA ROMÂNESCĬ

până la 85% din valórea lorŭ după cursulŭ de ḑi, și anume cu interese de

6% décă suma împrumutului trece peste v. a. fl. 1000.
6½% décă suma împrumutului este sub v. a. fl. 1000.

Informațiunĭ mai de aprópe se potŭ lua ḑilnicŭ în biroulŭ institutului, piață No. 90, dela 8—2 óre d. p.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Nr. 264—1889.

Concursŭ repețitŭ.

Pentru ocuparea *unui postŭ de învĕțătorŭ* la școla civilă de fete cu internatŭ a „Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ“, prin acésta se escrie concursŭ nou cu terminulŭ *până la 15 Septemvre n. anulŭ curentŭ.*

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ au sĕ presente următórele documente:

a) atestatŭ de botezŭ;

b) documente despre cualificațiunea cerută prin legea statului (§. 103 art. de lege XXXVIII din 1868) pentru ocuparea de posturĭ de învĕțătorĭ la școlele civile;

c) o arĕtare în scrisŭ despre studiile pregătitóre și despre ocupațiunea de până acum;

d) arĕtarea specialităţii pentru care suntŭ pregătițĭ cu deosebire, și

e) fiindŭ limba română limba de propunere, sĕ dovedéscă, că posedŭ perfectŭ limba română în vorbire și în scriere.

Concurentulŭ alesŭ se obligă a propune până la maximum de 30 óre pe sĕptĕmână.

Cu postulŭ, ce este de a se ocupa suntŭ împreunate următórele beneficii:

a) salariu anualŭ de 700 fl. v. a.

b) banĭ de cvartirŭ 150 fl. v. a. pe anŭ.

In lipsa de concurențĭ deplinŭ cualificațĭ de parte bărbătéscă, comitetulŭ își reservă a reflecta și pentru acestŭ postŭ la concurențĭ de parte femeiască cu cualificațiunea cerută prin legea statului.

Din ședința comitetului „Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ“, ținută în Sibiiu la 22 Augustŭ 1889.

G. Barițiu, președinte. 148,3—1 **Dr. I. Crișianŭ**, secretariu II.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ

b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.

c) „ „ în *Sĕcuime* [S Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea..

d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.

e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéța.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	8.—		
Budapesta	8.31	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.20	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	7.01 / 7.11	8.46 / 9.18	1.51 / 2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.05	1.57	4.49
Huiedin		9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu	11.02	10.35	5.26	6.56 / 7.15
Apahida	11.23			7.48
Ghiriș	12.44			9.13
Cucerdea	1.27			10.04
Uióra	1.34			10.12
Vințulŭ de susŭ	1.42			10.19
Aiud	2.07			10.45
Teiușŭ	2.26			11.34
Crăciunelŭ	3.11			12.11
Blașiu	3.24			12.29
Micăsasa	3.54			1.10
Copșa mică	4.09			1.30
Mediașŭ	4.39			2.14
Elisabetopole	5.11			2.54
Sighișóra	5.45			3.35
Hașfalĕu	6.12			4.07
Homorodŭ	7.32			5.54
Ágostonfalva	8.17			6.39
Apatia	8.37			7.13
Feldióra	9.06			7.45
Brașovŭ	9.45 / 1.55	5.32		8.32
Timișŭ	2.53	6.15		
Predealŭ	3.28	6.47		
Bucurescĭ	9.35	11.50		

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerată	Tren de persóne	Trenŭ mixt
Bucurescĭ		4.40	7.30	*)
Predealŭ		9.12	1.14	5.03
Timișŭ		9.41	1.45	6.22
Brașovŭ	—.— / 4.54	10.17	2.32 / 7.07	7.23
Feldióra	5.37		7.44	
Apața	6.15		8.09	
Ágostonfalva	6.43		8.29	
Homorodŭ	7.31		9.07	
Hașfaleu	9.09		10.34	
Sighișóra	9.33		10.46	
Elisabetopole	10.02		11.09	
Mediașŭ	11.04		11.35	
Copșa mică	11.24 / 11.39		12.19 / 11.59	
Micăsasa	11.57		12.15	
Blașiu	12.30		12.43	
Crăciunelŭ	12.45		12.55	
Teiușŭ	1.13		1.07	
Aiudŭ	2.18		2.11	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14		2.46	
Ghirișu	4.01		3.27	
Apahida	5.28		4.47	
Clușiu	5.56 / 6.45	5.32	5.08	8.—
Nădășelŭ	7.06			8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireșŭ	7.37	6.11		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	6.43		10.51
Ciucia	9.04	7.12		12.16
Bucia	9.20			12.50
Bratca	9.37			1.19
Rév	9.55	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.20	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04 / 11.19	8.42 / 8.47	10.50	4.03 / 4.47
P. Ladány	1.19	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.31	11.51	3.29	11.51
Budapesta	6.30	1.55	7.45	9.55
Viena	1.40	7.15	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ	2.17	3.53 / 4.29	5.36 / 6.06
Glogovațŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulișŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborșinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasad.		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăștia		11.—	11.39
Șibotŭ		11.29	12.01
Vințulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiușŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicica	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborșinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulișu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaț	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42 / 9.20	11.30 / 12.05	7.44
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică		2.05	4.35
Șeica mare		2.38	5.05
Lómneșŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneșŭ		10.05	10.40
Șeica mare		10.40	11.10
Copșa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Mirașteu	5.21	12.36	6.08
Oșorheiu	5.40 / 6.—	12.55 / 4.58	6.27
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Hațegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Banița	11.50	3.53
Petroșenĭ	12.30	4.25

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu	6.45	10.— / 12.15	9.49 / 10.20
Mirașteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.31	2.02	12.06
Cheța	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Pisk)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Mureșŭ-Ludoșŭ	4.30
Țagŭ-Budateleců	7.27
Bistrița	11.—

Bistrița-Mureșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	3.—
Țagŭ-Budateleců	6.49
Mureșŭ-Ludoșŭ	9.35

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	6.—
Sighișóră	8.56

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.